

Ready 4Schoo!

ГОТОВНІСТЬ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ ІНСТРУМЕНТ ОЦІНЮВАННЯ

2023-1-CZ01-KA220-SCH-000156079

За фінансової підтримки Європейського Союзу. Погляди та думки, висловлені в публікації, належать виключно автору(ам) і не обов'язково відображають позицію Європейського Союзу або Європейського виконавчого агентства з освіти та культури (EACEA). Ані Європейський Союз, ані EACEA не несуть за них відповідальності.

Co-funded by
the European Union

Зміст

Зміст	1
Вступ: Підтримка переходу дітей до навчання у школі	2
Сфери впливу	2
Використання інструменту	3
Додаткова інформація	4
Переваги використання інструменту	4
Результати	5
Додаткові міркування щодо вдосконалення	5
Приклади результатів	6
Висновки	8
Інструмент оцінювання навичок готовності до школи	9
Базові навички	9
Навички соціальної взаємодії	10
Навички саморегуляції та самозахисту	11
Таблиця підрахунку загального результату	12
Рекомендації	13
Область навичок А: Базові навички	13
Область навичок В: Навички соціальної взаємодії	15
Область навичок С: Навички саморегуляції та захисту інтересів	17

Вступ: Підтримка переходу дітей до навчання

Успішний перехід до шкільного середовища вимагає від дитини певних базових, соціальних навичок та навичок саморегуляції. Інструмент оцінювання навичок готовності до школи є дуже цінним інструментом для педагогів та інших вихователів, які хочуть визначити сильні сторони дитини, а також ті, в яких їй може знадобитися додаткова підтримка для розвитку таких важливих навичок.

Сфери впливу

Цей інструмент фокусується на наступних сферах:

A. Базові навички

Вони необхідні для того, щоб орієнтуватися та брати участь у освітньому процесі.

A1 Вміння дотримуватися правил у групі/класі: розуміння та дотримання часу, виділеного для очікування очікування.

A2 Виконання (багатокрокових) інструкцій: опрацювання та виконання завдань, важливих для академічної роботи.

A3 Очікування доступу до дорослого та/або предметів: повага до кордонів інших людей і навчання відкладеному задоволенню.

A4 Керування часом: завершення діяльності у визначені терміни є важливим для переходів і завдань.

B. Навички соціальної взаємодії

Критично важливі для побудови позитивних стосунків з педагогами та однолітками.

B1 Вміння ділитися з однолітками: сприяє співпраці та позитивній соціальній взаємодії.

B2 Вміння вітатися та/або робити компліменти одноліткам: ініціює соціальний зв'язок і створює доброзичливе середовище.

B3 Визнання того, що комусь боляче, або хтось засмучений (емпатія): підвищує обізнаність про емоції інших та сприяє відповідному реагуванню.

B4 Вміння просити уваги однолітків/доступу до чогось: ввічливо звертається до інших з проханням пограти або поспілкуватися.

С. Навички саморегуляції та самозахисту

Необхідні для допомоги дитині у вмінні справлятися з труднощами та звертатися за підтримкою, коли це необхідно.

С1 Вміння звертатися по допомогу у складній ситуації: демонструє вміння вирішувати проблеми та усвідомлення власних потреб.

С2 Вміння попросити про увагу з боку дорослих: звертається по допомогу та будує позитивні стосунки з педагогами.

С3 Сприйняття змін: пристосовується до неминучих змін у розкладі та видах діяльності, що знижує рівень тривожності.

С4 Використання копінг-стратегій у самоідентифікованих складних сенсорних ситуаціях: демонструє самосвідомість і регулювання для комфортної участі в освітній діяльності.

Навички в цьому оцінюванні організовані таким чином, щоб підкреслити розвиток, необхідний для успіху в освітньому середовищі закладу дошкільної освіти. Хоча деякі з них можуть належати до кількох сфер, їхнє розміщення відображає їхню основну функцію:

- **Базові навички:** *створюють основу для участі, розвитку та навчання.*
- **Навички соціальної взаємодії:** *сприяють налагодженню позитивних стосунків з однолітками та педагогами.*
- **Навички саморегуляції та самозахисту:** *спрямовані на підтримку емоційного благополуччя дитини та її здатність долати труднощі.*

Використання інструменту

Цей інструмент використовує шкалу Лайкерта для кожної навички, що дозволяє оцінити, як часто дитина демонструє певну поведінку. Шкала варіюється від 1 (ще ні) до 4 (постійно):

- **Ще ні/Рідко:** це означає, що дитина рідко або ніколи не демонструє бажану поведінку. Їй може знадобитися значна підтримка або втручання, щоб розвинути цю навичку.
- **Іноді/З допомогою:** дитина демонструє потрібну поведінку час від часу, але

часто потребує підказки, нагадування або допомоги дорослого, щоб успішно виконати завдання.

- **Часто:** це означає, що дитина демонструє здібності більшу частину часу, але в деяких ситуаціях може відчувати труднощі або потребує періодичних нагадувань.
- **Постійно/Майже завжди:** це найсприятливіший результат, який свідчить про те, що дитина надійно демонструє бажану поведінку самостійно, в більшості ситуацій і без підказки дорослого.

Ось як його використовувати:

1. **Ознайомтеся з описом навички:** кожен розділ чітко описує оцінювану навичку.
2. **Спостерігайте за поведінкою дитини:** поміркуйте, як часто дитина демонструє описану навичку.
3. **Виберіть відповідну оцінку:** виберіть число за шкалою Лайкерта, яке найкраще відображає поведінку дитини (1 - ніколи, 2 - іноді, 3 - часто, 4 - майже завжди).

Додаткова інформація

- **Документуйте конкретні спостереження:** це загальний інструмент оцінювання, тому для отримання повнішої картини варто задокументувати конкретні спостереження за кожною навичкою.
- **Вік і розвиток:** очікуваний рівень виконання може відрізнятися залежно від віку та рівня розвитку дитини. Майте це на увазі під час інтерпретації результатів.
- **Всі форми спілкування:** враховуйте всі форми спілкування, включаючи розмовну мову, жести та соціальну взаємодію. Діти виражають себе різними способами!
- **Розділ для нотаток:** тут є місце для нотаток або спостережень, щоб зафіксувати конкретні приклади, які підтверджують ваші оцінки.

Переваги використання інструменту

- **Визначає сильні та слабкі сторони:** інструмент може відображати сильні та слабкі сторони дитини.
- **Інформування стратегій втручання:** визначає сфери, в яких дитина потребує втручання для розвитку відповідних навичок.

- Відслідковує прогрес: повторне використання інструменту дозволяє відстежувати прогрес дитини та вимірювати ефективність будь-яких втручань.

Цей Інструмент оцінки навичок готовності до школи може стати однією з основ, яка допоможе батькам, вчителям та вихователям допомогти дитині підготуватися до успішного навчання в школі.

Результати

Після того, як ви завершите цю оцінку, у розділі «Результати» має бути вказано

- **Бали за навички:** це має бути чітко представлена таблиця або діаграма, яка підсумовує бали дитини за всіма оціненими навичками.
- **Підсумки за сферами:** це має бути огляд загальної успішності дитини у трьох сферах: базові навички, соціальна взаємодія та саморегуляція. Вони можуть бути представлені в описовій або графічній формі.
- **Сильні сторони та сфери для розвитку:** зазначте конкретні сфери, в яких дитина досягла успіху, а також ті навички, над якими їй, можливо, доведеться трохи попрацювати.
- **Рекомендації:** вкажіть конкретні втручання або заходи, які можуть допомогти дитині в тих сферах, де її розвиток відстає.

Додаткові міркування щодо вдосконалення

Вікові діапазони: Може виникнути потреба в розробці полегшених версій інструменту оцінювання, пристосованих до вікових очікувань, які відповідають різним етапам розвитку.

Якісні примітки: Цілий розділ для «Приміток» щодо кожної навички повинен дозволити Вам записувати конкретні приклади та спостереження, які допоможуть краще зрозуміти поведінку дитини.

Внесок батьків/вихователів: У цьому розділі можна отримати інформацію від батьків або основних опікунів щодо розвитку навичок дитини в домашніх умовах.

Використання цього Інструменту оцінки навичок готовності до школи та ретельний аналіз результатів дасть Вам необхідні інструменти для задоволення потреб кожної дитини, яка працює над формуванням необхідних навичок, щоб зробити перехід до шкільного середовища максимально плавним та успішним.

Приклади результатів

Ім'я: Емілі Джонсон

Вік: 4 роки, 8 місяців

Дата оцінки: 2024-09-12

Оцінки навичок

Сфери	Навички	Результат
Базові навички	A1. Дотримання правил поведінки в групі/класі	3
	A2. Виконання (багатокрокових) інструкцій	2
	A3. Очікування доступу до дорослого та/або предметів	3
	A4. Керування часом	1
Навички соціальної взаємодії	B1. Ділитися з однолітками	4
	B2. Привітання та/або компліменти одноліткам	3
	B3. Визнання того, що комусь боляче/засмучено (емпатія)	2
	B4. Прохання уваги/доступу до чогось від однолітка/однолітки	3
Навички саморегуляції та самозахисту	C1. Прохання про допомогу у складній ситуації	3
	C2. Прохання про увагу з боку дорослих	4
	C3. Прийняття змін	2
	C4. Використання копінг-стратегій у самоідентифікованих складних сенсорних ситуаціях	3

Короткий огляд сфер

Базові навички: Емілі демонструє деякі базові навички, але може потребувати додаткової підтримки у виконанні багатокрокових інструкцій та ефективному управлінні часом.

Навички соціальної взаємодії: Емілі добре вміє ділитися, ініціювати взаємодію з однолітками та просити уваги у дорослих. Їй може бути корисним подальше заохочення до розпізнавання емоцій інших людей.

Навички саморегуляції та адвокації: Емілі часто звертається за допомогою, коли це необхідно, і з певною підтримкою адаптується до змін у повсякденному житті. Вона розвиває навички використання стратегій подолання складних сенсорних ситуацій.

Сильні сторони та сфери для розвитку

Сильні сторони: Емілі щедро ділиться, демонструє гарні манери у спілкуванні з дорослими та однолітками, може попросити про допомогу, коли стикається з труднощами.

Сфери найближчого розвитку: Емілі варто більше практикуватись у виконанні багатокрокових інструкцій, у виконанні завдань у розумні строки, розпізнавати, коли інші засмучені, та ефективно використовувати стратегії подолання сенсорних викликів.

Рекомендації

Зосередьтеся на багатокрокових інструкціях: Надайте чіткі та прості інструкції, розбиті на менші кроки. Змодельуйте процес для Емілі та надайте візуальні підказки за потреби.

Сприяйте тайм-менеджменту: Використовуйте таймери або візуальні графіки, щоб допомогти Емілі уявити, скільки часу має зайняти виконання завдань. Делікатно нагадуйте, щоб вона залишалася зосередженою під час занять.

Підтримуйте емоційну обізнаність: Читайте історії та обговорюйте емоції з Емілі. Звертайте увагу на вираз обличчя та мову тіла, щоб допомогти їй зрозуміти, що можуть відчувати інші.

Розробіть стратегії подолання труднощів: Визначте сенсорні тригери Емілі. Допоможіть їй практикувати техніки заспокоєння, такі як глибоке дихання або сенсорні інструменти (обтяжені ковдри, навушники з шумопоглинанням).

Пам'ятайте: Це лише один з проміжних результатів обстеження. Постійне спостереження та адаптація стратегій є ключовими для підтримки розвитку Емілі в цих важливих сферах навичок.

Висновки

Інструмент оцінювання навичок готовності до школи разом із відповідними планами занять забезпечує цілісну основу для оцінювання та втручання у розвиток дитини у фундаментальних сферах формування компетентності, які вважаються вирішальними для успішного переходу до навчання у школі. З цією метою методика визначає сильні та слабкі сторони, щоб сформувати індивідуальні втручання, які можуть відповідати конкретним потребам і сприяти позитивним змінам у поведінці.

Зосереджуючись на базових, соціально-емоційних навичках та навичках саморегуляції, дослідницький інструмент, що використовується, враховує сучасні дослідження та найкращі практики у сфері дошкільної освіти. Дієві стратегії, які створюють безпечне та інклюзивне навчальне середовище, що відповідає потенціалу кожної дитини, - це використання візуальної підтримки, позитивного підкріплення та індивідуального навчання.

Така співпраця також важлива для максимізації ефективності втручань і забезпечення їхньої узгодженості в різних умовах. Це також може дати дитині навички та впевненість, необхідні для успішного навчання в школі та за її межами.

Такі інструменти, як освітні додатки та пристрої АДК, допоможуть дітям з різними стилями навчання та комунікативними потребами. Використання цих інструментів полегшить життя педагогам, залучаючи дітей, сприяючи комунікації та персоналізуючи навчальний досвід кожної дитини.

Інструмент оцінювання навичок готовності до школи разом із планами занять є допоміжним для тих, хто має справу з дітьми на етапі дошкільної освіти. За допомогою цього повного набору інструментів вихователь або особа, яка здійснює догляд за дитиною, матиме більше можливостей забезпечити всім дітям можливість розкрити свій потенціал та досягти успіху в навчанні.

Інструмент оцінювання навичок готовності до школи

Базові навички

Навички	Опис	Приклад	Критерії	
A1. <i>Дотримання правил поведінки в групі/класі</i>	Самостійно дотримується встановленого порядку в групі та очікувань.	Під час ранкового кола дитина сидить на килимі і слухає педагога без жодних нагадувань.	1 - Ще ні: Рідко дотримується правил, навіть з нагадуваннями. 2 - Іноді/з допомогою: Дотримується правил з частими нагадуваннями. 3 - Часто: Більшу частину часу дотримується правил самостійно. 4 - Постійно: Завжди дотримується правил самостійно.	
A2. Виконання (багатокрокових) інструкцій	Розуміє та виконує інструкції, що містять декілька чітких етапів.	Коли дитину просять виконати поетапну дію, наприклад, зібрати іграшки або скласти брудний одяг у кошик для сміття, вона може виконати завдання.	1 - Ще ні: Рідко дотримується багатокрокових інструкцій. 2 - Іноді/з допомогою: Виконує покрокові інструкції з підказками. 3 - Часто: Більшу частину часу виконує покрокові інструкції самостійно. 4 - Постійно: Завжди виконує покрокові інструкції самостійно.	
A3. Очікування доступу до дорослого та/або предметів	Терпляче чекає своєї черги, щоб попросити допомоги у дорослого або отримати доступ до спільних предметів.	Дитина чекає своєї черги, щоб покататися на гойдалці на ігровому майданчику.	1 - Ще ні: Ніколи не чекає терпляче, не хапає і не перебиває. 2 - Іноді / з допомогою: Іноді терпляче чекає, потребує частих нагадувань. 3 - Часто: Терпляче чекає більшу частину часу. 4 - Постійно: Завжди терпляче чекає своєї черги.	
A4. Керування часом	Зосереджується на завданні та завершує роботу в розумні терміни.	Дитина виконує художній проєкт під час заняття, зосереджуючись на завданні та ефективно використовуючи свій час, щоб закінчити його в розумні строки.	1 - Ще ні: Рідко виконує завдання вчасно. 2 - Іноді/з допомогою: Виконує завдання вчасно з частими нагадуваннями або перенаправленнями. 3 - Часто: Більшу частину часу виконує завдання вчасно. 4 - Постійно: Завжди виконує завдання в розумні строки.	
Нотатки:				

Навички соціальної взаємодії

Навички	Опис	Приклад	Критерії	
<i>В1. Ділитися з однолітками</i>	Охоче ділиться іграшками, матеріалами або простором з іншими.	Коли дитина грається зі своєю улюбленою іграшкою, а інша дитина виявляє інтерес до гри з нею, перша дитина охоче ділиться іграшкою з іншою дитиною, навіть якщо їй важко з нею розлучитися. Коли діти працюють над проектом, вони охоче діляться своїми матеріалами та робочим місцем, щоб усі могли працювати разом для досягнення спільної мети.	1 - Ще ні: Ніколи не ділиться, хоче залишити все собі. 2 - Іноді / з допомогою: Ділиться зрідка, потребує заохочення. 3 - Часто: Ділиться більшу частину часу. 4 - Постійно: Завжди охоче ділиться.	
<i>В2. Привітання та/або компліменти одноліткам</i>	Ініціює привітання або робить компліменти; доречно робить компліменти одноліткам.	Дитина вітається з однолітками словами: «Доброго ранку, як ти сьогодні?» або «Привіт, рада тебе бачити!». Що стосується компліментів, вона може сказати: «Мені подобаються твої туфлі» або «Твій малюнок класний!».	1 - Ще ні: Ніколи не вітається і не робить компліментів одноліткам. 2 - Іноді/з допомогою: Іноді вітається або робить компліменти одноліткам. 3 - Часто: Часто вітається або робить компліменти одноліткам. 4 - Постійно: Завжди вітається або робить компліменти одноліткам належним чином.	
<i>В3. Визнання того, що комусь боляче/засмучено (емпатія)</i>	Помічає, коли комусь сумно або боляче, і виявляє турботу.	Коли дитина бачить, що її друг плаче на дитячому майданчику, вона негайно підходить до нього і запитує, що трапилося. Вони активно слухають і пропонують розраду, поплескуючи друга по спині. Або ж пропонують звернутися по допомогу до педагога і пропонують супроводжувати друга до групової кімнати.	1 - Ще ні: Не помічає, коли інші засмучені. 2 - Іноді/з допомогою: Іноді помічає, коли інші засмучені. 3 - Часто: Помічає і проявляє турботу про інших, які часто засмучені. 4 - Постійно: Завжди помічає і проявляє турботу про інших, які засмучені.	

<i>В4. Прохання уваги/доступу до чогось від однолітка/однолітки</i>	Ввічливо просить однолітків про увагу або доступ до чогось.	Дитина просить однолітка звернути на себе увагу, кажучи: «Гей, можеш погратися зі мною?» або «Хочеш зробити це разом?». Вона також може використовувати невербальні сигнали, наприклад, поплескати друга по плечу або встановити зоровий контакт, щоб привернути його увагу.	1 - Ще ні: Ніколи не просить ввічливо, не хапає і не вимагає. 2 - Іноді / з допомогою: Іноді ввічливо просить, потребує нагадування. 3 - Часто: Ввічливо просить більшу частину часу. 4 - Постійно: Завжди ввічливо просить про увагу або доступ до чогось.	
Нотатки:				

Навички саморегуляції та самозахисту

Навички	Опис	Приклад	Критерії	
<i>С1. Прохання про допомогу у складній ситуації</i>	Просить допомоги у дорослого, коли стикається з труднощами у виконанні завдання чи ситуації.	Дитина вдягає свою куртку, але їй важко і вона почувається розчарованою. Вона звертається до вчителя і каже: «Вибачте, чи не могли б ви мені допомогти?». Тоді педагог пропонує дитині вказівки і підтримку, щоб допомогти їй.	1 - Ще ні: Ніколи не просить про допомогу, бореться самостійно. 2 - Іноді / з допомогою: Іноді просить про допомогу, може спочатку розчаруватися. 3 - Часто: Просить про допомогу більшу частину часу, коли вона потрібна. 4 - Постійно: Завжди просить про допомогу, коли стикається з труднощами.	
<i>С2. Прохання про увагу з боку дорослих</i>	Спокійно звертається до дорослого з проханням звернути увагу на свої потреби.	Дитина бачить свого педагога в іншому кінці кімнати і хоче показати йому малюнок, який вона намалювала. Дитина підходить до педагога і каже: «Вибачте, можна я вам щось покажу?». Педагог приділяє дитині всю свою увагу, слухає, що вона говорить, і милується її малюнком.	1 - Ще ні: Ніколи не підходить до дорослих спокійно, може плакати або кричати, щоб привернути увагу. 2 - Іноді / з допомогою: Іноді звертається до дорослих спокійно, може засмучуватися. 3 - Часто: Більшу частину часу поводить з дорослими спокійно. 4 - Постійно: Завжди спокійно звертається до дорослих з проханням звернути увагу.	

С3. Прийняття змін	Пристосовується до змін у рутині або розкладі з мінімальними труднощами.	Дитина змирилася з тим, що педагогі скасували заплановану поїздку в парк через погану погоду.	1 - Ще ні: Засмучується або розчаровується через зміни в рутині або розкладі. 2 - Іноді/з допомогою: Потребує значного часу, щоб пристосуватися до змін у рутині або розкладі. 3 - Часто: Пристосовується до змін у рутині або розкладі з певною підтримкою. 4 - Постійно: Завжди пристосовується до змін у рутині або розкладі з мінімальними труднощами.	
С4. Використання копінг- стратегій у самоідентифі- кованих складних сенсорних ситуаціях	Використовує стратегії подолання у самостійно визначених складних сенсорних ситуаціях.	Дитина носить навушники з шумопоглинанням, щоб блокувати гучний шум, або використовує ковдру, щоб відчувати себе спокійно в неспокійних ситуаціях.	1 - Ще ні: Має труднощі з визначенням тригерів і не використовує стратегії подолання. Іноді/з допомогою: 2 - Іноді визначає тригери, але рідко використовує стратегії подолання. 3 - Часто: Виявляє тригери і час від часу використовує стратегії подолання. 4 - Постійно: Визначає тригери і постійно використовує стратегії подолання для управління складними сенсорними ситуаціями.	
Нотатки:				

Таблиця підрахунку загальної кількості балів

Сфери	Загальна кількість балів
А. Базові навички	___/16
В. Навички соціальної взаємодії	___/16
С. Навички саморегуляції та самозахисту	___/16

Рекомендації

Пропонуємо рекомендації для вихователів закладів дошкільної освіти, а також посилання на відповідні розділи та плани занять з посібника з навчальної програми:

Сфера навичок А: Базові навички

- **A1 Дотримання правил поведінки в груповій кімнаті/класі:**
- **Постійно (4):** Продовжуйте заохочувати позитивну поведінку. Пропонуйте лідерські можливості (наприклад, бути ведучим у іграх, допомагати у виконанні завдань), щоб посилити дотримання правил. Розділ 2: Цільова поведінка надає більше інформації про дотримання правил. **План заняття 1** можна використати для подальшого закріплення цієї навички.
- **Часто (3):** Нагадуйте про правила в м'якій формі, коли це необхідно. Використовуйте наочні посібники або соціальні історії, щоб підкріпити очікування. Зверніться до Розділу 2: Цільова поведінка для отримання рекомендацій щодо навчання дотриманню правил. **План заняття 1** можна адаптувати для забезпечення додаткової практики.
- **Іноді/з допомогою (2):** Розбийте правила на менші кроки. Використовуйте візуальні підказки і моделювання, щоб навчити дитину дотримуватися правил. Частіше хваліть дитину навіть за невеликі успіхи. Розділ 2: Цільова поведінка містить стратегії викладання багатокрокових інструкцій. **План заняття 1** можна спростити і зосередитися на меншій кількості правил.
- **Ще ні (1):** Викладайте правила чітко та індивідуально. Зосередьтеся на одному-двох правилах за раз. Використовуйте наочні графіки та послідовні процедури, щоб забезпечити структуру та передбачуваність. Зверніться до Розділу 2: Цільова поведінка для отримання рекомендацій щодо встановлення розпорядку дня та очікувань. **План заняття 1** можна адаптувати, щоб зосередитися на основних процедурах та очікуваннях.
- **A2 Виконання (багатокрокових) інструкцій:**
- **Постійно (4):** Поступово збільшуйте складність інструкцій. Надавати можливості для самостійного вирішення проблем та прийняття рішень.
- **Часто (3):** Використовуйте візуальну підтримку (наприклад, картки з малюнками, контрольні списки), щоб допомогти дитині запам'ятати кроки. Розбивайте інструкції на менші, легкі для сприйняття частини.

- **Іноді/з допомогою (2):** Використовуйте просту мову і зрозумілі жести. Змодельуйте кожен крок інструкції та надайте практичну допомогу, якщо це необхідно. Зверніться до Розділу 2: Цільова поведінка для стратегій щодо підказок і згасаючих підказок. **План заняття 2** можна використовувати для цілеспрямованого тренування у виконанні багатокрокових інструкцій.
- **Ще ні (1):** Почніть з однокрокових інструкцій і поступово ускладнюйте їх. Використовуйте пісні або віршики, щоб зробити інструкції більш цікавими. Пропонуйте негайне позитивне підкріплення за виконання інструкцій. Розділ 2: «Цільова поведінка» пояснює, як ефективно використовувати підкріплення. **План заняття 2** можна спростити, щоб зосередитися на однокрокових інструкціях.
- **A3 Очікування доступу до дорослого та/або предметів:**
- **Постійно (4):** Вводьте більш складні завдання з очікування (наприклад, більш тривале очікування, очікування в групі). Навчіть технік самозаспокоєння (наприклад, глибокі вдихи, лічба), коли очікування є складним.
- **Часто (3):** Використовуйте візуальні таймери, щоб конкретизувати час очікування. Забезпечте дитині відволікаючу діяльність, поки вона чекає. Зверніться до Розділу 2: Цільова поведінка для отримання інформації про візуальні графіки та розклади. **План заняття 3** можна використовувати для структурованої практики навичок очікування.
- **Іноді/з допомогою (2):** Запропонуйте дитині вибір, щоб дати їй відчуття контролю (наприклад, «Хочеш почекати тут чи там?»). Використовуйте соціальні історії, щоб пояснити концепцію очікування. **План заняття 3** можна адаптувати, включивши в нього більше наочності та скоротивши час очікування.
- **Ще ні (1):** Почніть з короткого часу очікування і поступово збільшуйте його. Поєднуйте очікування з улюбленою діяльністю, щоб зробити його більш терпимим. Використовуйте візуальну схему «спочатку/потім», щоб показати послідовність подій. У розділі 2: Цільова поведінка обговорюється використання візуальної підтримки для навчання навичкам очікування. **План заняття 3** можна спростити, зосередивши увагу на коротких періодах очікування і предметах, яким надається найбільша перевага.
- **A4 Керування часом:**
- **Постійно (4):** Ставте перед дитиною складніші завдання, які потребують більше часу на виконання. Заохочуйте самостійне планування часу та постановку цілей (наприклад, «Давай подивимося, скільки блоків ти зможеш скласти до того, як спрацює таймер»).

- **Часто (3):** Використовуйте візуальні таймери, щоб чітко показувати, скільки часу залишилося на певну діяльність. Пропонуйте дитині різні види діяльності в межах встановлених часових рамок, щоб дати їй відчуття контролю. Інформацію про візуальні графіки та розклади див. у Розділі 2: Цільова поведінка для отримання інформації про візуальні графіки та розклади. **План заняття 10** можна використати для введення поняття тайм-менеджменту і щоденних розкладів.
- **Іноді/з допомогою (2):** Розбийте завдання на менші частини з чіткими часовими рамками для кожної з них. Надавайте дитині усні нагадування і вказівки, щоб допомогти їй не відставати від графіка. **План заняття 10** можна адаптувати, щоб зосередитися на коротших вправах і частіших перевітках.
- **Ще ні (1):** Почніть з коротких, чітко структурованих вправ, які мають чіткий початок і кінець. Використовуйте наочні графіки та послідовний розпорядок дня, щоб допомогти дитині передбачити переходи та розвинути відчуття часу. У розділі 2: Цільова поведінка обговорюється використання візуальної підтримки для навчання тайм-менеджменту. **План заняття 10** можна спростити, зосередивши увагу на базових процедурах і коротких, передбачуваних видах діяльності.

Сфера навичок В: Навички соціальної взаємодії

- **В1 Спілкування з однолітками (Y):**
- **Постійно (4):** Заохочуйте дитину ініціювати обмін з однолітками. Навчайте більш складних сценаріїв обміну (наприклад, обмін кількома предметами, домовленість про черговість).
- **Часто (3):** Спонукайте дитину ділитися і надавайте позитивне підкріплення. Показуйте, як ділитися з іншими дітьми, і використовуйте рольові ігри для тренування.
- **Іноді/з допомогою (2):** Використовуйте структуровані вправи для обміну інформацією з чіткими правилами та очікуваннями. Надавайте візуальну підтримку (наприклад, картки з малюнками, на яких зображено, як ділитися) і багато хваліть за спроби ділитися. **План заняття 4** можна використати для тренування обміну інформацією у структурованому і сприятливому середовищі.
- **Ще ні (1):** Почніть з паралельної ігрової діяльності, коли діти грають поруч один з одним зі схожими іграшками. Змодельуйте спільну діяльність через гру в ляльки або з дорослим, якому ви довіряєте. Зверніться до Розділу 2: Цільова поведінка для отримання рекомендацій щодо заохочення до спільного

використання та соціальної взаємодії. **План заняття 4** можна адаптувати, щоб зосередити увагу на паралельних іграх і моделюванні поведінки спільного користування.

- **В2 Привітання та/або комплімент однолітка:**

- **Постійно (4):** Заохочуйте дитину частіше вітатися та робити компліменти в різних ситуаціях (наприклад, під час гри, переходів). Вводьте більш складну соціальну мову (наприклад, «Мені подобається твій малюнок, тому що...»).

- **Часто (3):** Нагадуйте і підказуйте, як вітати і робити компліменти одноліткам. Змодельуйте різні типи привітань і компліментів та попрацюйте у рольових іграх.

- **Іноді/з допомогою (2):** Використовуйте соціальні історії та візуальні підказки, щоб навчити вітатися і робити компліменти. Об'єднайте дитину в пару з однолітком, який може продемонструвати ці навички. Зверніться до Розділ 2: Цільова поведінка для стратегій сприяння соціальній взаємодії. **План заняття 5** можна використовувати для навчання і практики привітань і компліментів.

- **Ще ні (1):** Почніть з невербальних привітань (наприклад, махання рукою, посмішка) і поступово вводьте словесні привітання. Використовуйте пісні, віршики або ляльок, щоб практикувати привітання та компліменти у веселий та інтерактивний спосіб. **План заняття 5** можна спростити, зосередивши увагу на невербальних привітаннях і базових соціальних взаємодіях.

- **В3 Визнання того, що комусь боляче/засмучено (емпатія):**

- **Постійно (4):** Заохочуйте дитину пропонувати допомогу і розраду одноліткам, які засмучені. Обговоріть різні емоції і те, як вони можуть почуватися в різних ситуаціях. Вправи для розвитку емпатії та розуміння емоцій див. у **План заняття 6**.

- **Часто (3):** Використовуйте наочні посібники (наприклад, картки з емоціями, книги про почуття), щоб допомогти дитині визначити і назвати емоції. Заохочуйте дитину пропонувати допомогу або розраду і хваліть її за зусилля. **План заняття 6** можна адаптувати, щоб зосередитися на конкретних емоціях і відповідних реакціях.

- **Іноді/з допомогою (2):** Моделюйте емпатію через взаємодію з дитиною та іншими дітьми. Використовуйте просту мову, щоб говорити про почуття (наприклад, «Він засмучений, бо загубив свою іграшку»). Надайте дитині можливість попрацювати в заспокоєнні інших (наприклад, запропонувати обійми або серветку). **План заняття 6** можна спростити, зосередившись на базовому розпізнаванні емоцій і простих реакціях.

- **Ще ні (1):** Почніть з позначення власних емоцій і розкажіть про те, що ви відчуваєте в різних ситуаціях. Читайте з дитиною книги або дивіться відео про почуття. Використовуйте рольові ігри, щоб потренуватися розпізнавати різні емоції та реагувати на них. **План заняття 6** можна використати для ознайомлення з поняттям емоцій і створення основи для розвитку емпатії.
- **В4 Прохання уваги/доступу до чогось з боку однолітків:**
- **Постійно (4):** Заохочуйте дитину ініціювати більш складні соціальні взаємодії з однолітками, наприклад, приєднатися до гри, що триває, або запропонувати нову ідею для гри.
- **Часто (3):** Підказуйте та нагадуйте дитині, щоб вона використовувала ввічливі фрази, коли просить уваги або доступу до предметів (наприклад, «Можна я теж пограю, будь ласка?»). Розігруйте різні сценарії для відпрацювання цих навичок. Зверніться до Розділу 2: Цільова поведінка для отримання рекомендацій щодо сприяння соціальній взаємодії. **План заняття 7** можна використовувати для навчання і практики прохання уваги однолітків і доступу до предметів.
- **Іноді/з допомогою (2):** Навчіть дитину простих фраз для прохання уваги або доступу до речей (наприклад, «Можна мені повернутися?»). Використовуйте візуальні підказки або соціальний сценарій, щоб допомогти дитині запам'ятати, що говорити. **План заняття 7** можна адаптувати, включивши в нього більше візуальних підказок і спрощену мову.
- **Ще ні (1):** Почніть з невербальних сигналів, щоб привернути увагу (наприклад, поплескати однолітка по плечу або вказати на іграшку). Поступово вводьте прості вербальні прохання в міру розвитку комунікативних навичок дитини. **План заняття 7** можна модифікувати, зосередивши увагу на невербальному спілкуванні та поступово вводячи вербальні прохання.

Сфера навичок С: Навички саморегуляції та самозахисту

- **С1 Звернення по допомогу в складній ситуації (У):**
- **Постійно (4):** Навчіть дитину розпізнавати різні типи проблем і знаходити їхні рішення методом мозкового штурму. Заохочуйте дитину просити про допомогу до того, як вона занадто розчарується.
- **Часто (3):** Надавайте конкретні підказки, щоб заохотити дитину просити про допомогу (наприклад, «Можеш сказати, з чим тобі потрібна допомога?»). Похваліть дитину за те, що вона правильно попросила про допомогу.
- **Іноді/з допомогою (2):** Навчіть простих фраз для прохання про допомогу

(наприклад, «Допоможи мені, будь ласка»). Використовуйте візуальні підказки або «картку допомоги», яку дитина може показати дорослому.

- **Ще ні (1):** Почніть з того, що навчіть дитину піднімати руку або використовувати невербальні сигнали, щоб показати, що їй потрібна допомога. Об'єднайте прохання про допомогу з улюбленою діяльністю або підкріпленням. Стратегії навчання комунікативних навичок див. у Розділі 2: Цільова поведінка. **План заняття 8** можна використовувати для навчання навички прохання про допомогу.

- **C2 Потребує уваги дорослого:**

- **Постійно (4):** Навчіть дитину більш складних способів привернути увагу (наприклад, приєднатися до розмови, запропонувати допомогу). Заохочуйте дитину чекати слушного моменту, щоб попросити про увагу.

- **Часто (3):** Спонукайте дитину використовувати певні фрази для прохання про увагу (наприклад, «Вибачте», «Можна вам щось показати?»). Забезпечте позитивне підкріплення за використання цих фраз. Зверніться до Розділу 2: Цільова поведінка для отримання рекомендацій щодо стратегій спонукування та підкріплення. **План заняття 9** можна використовувати, щоб навчити дітей, як правильно просити уваги дорослого.

- **Іноді/з допомогою (2):** Навчіть дитину легенько поплескувати дорослого по плечу або використовувати сигнальну картку, щоб привернути його увагу. Використовуйте соціальні історії або наочні графіки, щоб показати, коли потрібно просити про увагу. Інформацію про візуальні графіки та альтернативні методи спілкування див. у Розділі 2: Цільова поведінка. **План заняття 9** може бути адаптований з більшою кількістю візуальної підтримки та спрощеними інструкціями.

- **Ще ні (1):** Почніть з того, що навчіть дитину піднімати руку або використовувати невербальні сигнали, щоб показати, що їй потрібна увага. Пропонуйте негайну увагу, коли дитина використовує цей сигнал належним чином. Розгляньте можливість використання стратегій роботи в парі з Розділу 2: Цільова поведінка, щоб створити позитивну асоціацію з педагогом. **План заняття 9** можна спростити, зосередивши увагу на основних невербальних сигналах прохання про увагу.

- **C3 Прийняття змін:**

- **Постійно (4):** Вносити несподівані зміни в розклад і хвалити дитину за те, що вона пристосувалася. Навчайте навичкам подолання розчарування чи фрустрації.

Інформацію про картки змін і стратегії підготовки див. у Розділі 2: Цільова поведінка. **План заняття 11** можна використовувати для структурованого представлення та відпрацювання навичок прийняття змін.

- **Часто (3):** Попереджуйте перед переходами і змінами в діяльності. Використовуйте візуальні графіки, щоб допомогти дитині передбачити зміни та підготуватися до них. У розділі 2: Цільова поведінка обговорюється використання візуальних графіків і розкладів. **План заняття 11** можна адаптувати, включивши в нього частіші попередження та візуальну підтримку.

- **Іноді/з допомогою (2):** Пропонуйте дитині вибір, щоб дати їй відчуття контролю під час переходів (наприклад, «Ти хочеш стати в чергу першою чи останньою?»). Використовуйте стратегії заспокоєння (наприклад, глибокі вдихи, лічба), щоб допомогти дитині впоратися зі складними емоціями. **План заняття 11** можна спростити і зосередитися на відпрацюванні переходів з улюбленими видами діяльності.

- **Ще ні (1):** Почніть з дуже маленьких змін і поступово збільшуйте частоту і складність змін. Використовуйте соціальні історії та рольові ігри, щоб потренуватися справлятися зі змінами. Зверніться до Розділу 2: Цільова поведінка для отримання рекомендацій щодо використання соціальних історій та візуальної підтримки. **План заняття 11** можна адаптувати, щоб зосередитися на представленні концепції змін за допомогою простих візуальних засобів і соціальних історій.

- **С4 Використання копінг-стратегій у самостійно визначених складних сенсорних ситуаціях:**

- **Постійно демонструється (4):** Заохочуйте дитину самостійно визначати сенсорні тригери та обирати відповідні стратегії подолання. Навчіть її відстоювати свої сенсорні потреби. Для подальшого розвитку цих навичок можна використовувати **План заняття 12**.

- **Часто демонструється (3):** Спонукайте дитину використовувати певні стратегії подолання стресу (наприклад, зробити перерву, погратися з іграшкою, глибоко дихати), коли вона перенапружена. Інформацію про сенсорне мапування та рухові перерви див. у Розділі 2: Цільова поведінка для сенсорного мапування та рухових перерв. **План заняття 12** можна адаптувати, щоб зосередити увагу на застосуванні цих стратегій у різних ситуаціях.

- **Іноді/з допомогою демонструється (2):** Створіть сенсорно сприятливе середовище з визначеними зонами заспокоєння та сенсорними інструментами. Запропонуйте дитині вибір стратегій подолання труднощів і допоможіть їй

попрактикуватися у їх застосуванні. У розділі 2: Цільова поведінка обговорюються сенсорні стратегії та створення сенсорно сприятливого середовища. **План заняття 12** можна спростити, зосередившись на ознайомленні з сенсорними інструментами та базовими стратегіями заспокоєння.

- **Ще ні/Рідко демонструється (1):** Допоможіть дитині визначити свої сенсорні тригери та реакції. Вводьте сенсорні інструменти та стратегії заспокоєння в ігровій і не загрозливій формі. Зверніться до Розділу 2: Цільова поведінка для отримання рекомендацій щодо сенсорного мапування та створення сенсорно сприятливого середовища. **План заняття 12** можна адаптувати, щоб зосередити увагу на сенсорному дослідженні та визначенні заспокійливих видів діяльності.

Інструмент оцінювання Ready4School © 2024

Masarykova Univerzita, Sina Svetulka, Vimodo Ltd, Centar za autizam, INNOVATION HIVE, КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» мають право на використання за ліцензією CC BY-NC-ND 4.0.

Щоб переглянути копію цієї ліцензії, відвідайте

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>